

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Факультет цивільної та господарської юстиції
Кафедра приватного права
Кафедра права інтелектуальної власності та патентної юстиції**

ІТ-ПРАВО, КІБЕРБЕЗПЕКА ТА ШІ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

**МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції**

28 березня 2026 р.

Одеса
Фенікс
2026

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора **Є. О. Харитонова**,
докторки юридичних наук, професорки **І. В. Давидової**

Упорядники-укладачі:

Давидова І. В. — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри приватного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Калітенко О. М. — кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри приватного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Бобейко Н. І. — лаборантка кафедри приватного права Національного університету «Одеська юридична академія».

ІТ-право, кібербезпека та ШІ в умовах гібридної війни :
I-92 матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 28 берез. 2026 р.) / за заг. ред.: д-ра юрид. наук, проф. Є. О. Харитонова, д-ра юрид. наук, проф. І. В. Давидової. Одеса : Фенікс, 2026. 300 с. DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.33701>

ISBN 978-617-8763-22-0

Збірник містить матеріали доповідей, присвячені актуальним проблемам ІТ-права, кібербезпеки, цифрової трансформації суспільних відносин, правового регулювання штучного інтелекту та захисту інформації в умовах гібридної війни, які були оприлюднені на Всеукраїнській науковій конференції 26 березня 2026 року в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення науковців, викладачів, здобувачів освіти, практикуючих юристів, фахівців у сфері інформаційних технологій і кібербезпеки з результатами сучасних досліджень щодо правових, організаційних і технологічних аспектів функціонування цифрового середовища в умовах сучасних викликів. Матеріали видання можуть бути використані в науковій, освітній і практичній діяльності, а також під час подальшого вдосконалення правового регулювання цифрових відносин і забезпечення кібербезпеки України.

342.95 : 343.32 (477) : 351.863

Матеріали видано за авторською редакцією.

Повну відповідальність за достовірність і якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції, їхні наукові керівники, рецензенти і структурні підрозділи вищих навчальних закладів та установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Всеукраїнської наукової конференції

Харитонов Є. О. – завідувач кафедри приватного права Національного університету «Одеська юридична академія», д-р юрид. наук, проф. (голова);

Федотов О. П. – начальник науково-дослідної частини, професор кафедри морського, митного та інформаційного права, д-р юрид. наук, проф. (заступник голови);

Харитонova О. І. – завідувачка кафедри права інтелектуальної власності і патентної юстиції, д-р юрид. наук, проф.;

Галупова Л. І. – доцентка кафедри права інтелектуальної власності і патентної юстиції, канд. юрид. наук, доц.;

Зубар В. М. – професор кафедри приватного права, канд. юрид. наук, проф.;

Калітенко О. М. – професорка кафедри приватного права, канд. юрид. наук, доц.;

Кривенко Ю. В. – доцентка кафедри приватного права, канд. юрид. наук, доц.;

Токарева В. О. – доцентка кафедри приватного права, д-р юрид. наук, доц.;

Бобейко Н. І. – лаборантка кафедри приватного права.

2. Liveness Detection: захист від шахрайства в системах розпізнавання облич. URL: <https://evergreens.com.ua/ua/articles/liveness-detection-in-face-recognition.html>

3. Ю. А. Тимошин, С. П. Орленко. Алгоритм розпізнавання обличчя людей на базі згорткової нейронної мережі. Міжвідомчий науково-технічний збірник «Адаптивні системи автоматичного управління» № 1' (32) 2018 . URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/2770e38c-c7f1-4d2d-9a2e-8c010a4f87ad/content>

4. Берназ-Лукавецька О.М. Цифрові технології у банківській сфері. Всеукраїнська наукова конференція: *«Одеські грудневі цивілістичні читання: Приватне право, як концепт в умовах війни, людський вимір»*, 12 грудня 2024 року, С. 34-36.

5. Берназ-Лукавецька О.М. Реструктуризація боргу в умовах воєнного стану Всеукраїнська науково-практична конференція *«Приватно-правові та публічно-правові відносини: модернізація розвитку в умовах воєнного стану»*: (м. Кропивницький, 18 жовтня 2024 року). С. 153-155. URL: <https://dnuvs.ukr.education/wp-content/uploads/2025/04/zbirnyk-18-zhovtnya-2024.pdf>

6. Кірсанов О.В. Деякі особливості укладання кредитних договорів : міжнародний досвід. *Науково-практичний журнал «Часопис цивілістики»* № 55, 2024 рік, С. 77-81. URL: <http://clj.nuoua.od.ua/archive/55/15.pdf>

7. Кірсанов О.В. Some features of the credit agreement under the conditions of the martial state. (Деякі особливості кредитного договору в умовах воєнного стану). *Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави*: матер. Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. 29 березня 2024 р. С. 409-412.

Бігняк Олександр Валентинович

доктор юридичних наук

Riga Nordic University

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРАВ УЧАСНИКІВ ТА ПРИХОВАНА ЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ У СИСТЕМІ Вч ЯДУВАННЯ DAO

Децентралізовані автономні організації (DAO) позиціонуються в якості альтернативної моделі корпоративного управління, заснованої на токенозованому голосуванні та алгоритмічному виконанні рішень. В той же час, реалії функціонування DAO показують концентрацію фактичного контролю у вузького кола

власників governance-токенів (управлінських токенів), що ставить під сумнів реальну децентралізацію та робить проблему міноритарного захисту більш актуальною.

Мета дослідження – проаналізувати трансформацію прав учасників DAO з урахуванням судової практики та у світлі цивільної доктрини, а також обґрунтувати необхідність встановлення мінімальних стандартів добросовісного управління.

Участь у governance (врядуванні) при розгляді справи *Commodity Futures Trading Commission v. Ooki DAO* розглядалась в якості юридично значущого маркеру організаційної участі, що потенційно посилює ризики відповідальності учасників у конструкціях незареєстрованого об'єднання/партнерства [1]. Суд у справі *Samuels v. Lido DAO et al.* не відхилив позов до великих учасників, виходячи з можливості їх фактичної участі в управлінні через володіння значними пакетами токенів [2]. У Об'єднаному Королівстві Великобританії та Північної Ірландії рішення у справі *Tulip Trading Ltd v. Bitcoin Association for BSV & Others* засвідчило, що питання фідучіарних обов'язків у цифровому середовищі оцінюється в залежності від ступеня контролю та впливу [3].

Таким чином, критерієм, який можна зазначити визначальним, виступає не декларація «децентралізації», а реальний розподіл управлінських повноважень.

Предметні дослідження цифрових прав, облік та обіг яких здійснюється з використанням блокчейну, підкреслюють, що автоматизація управління не усуває потреби правових механізмів довіри та відповідальності [4, с. 44], [6, с. 534-536], [8, с. 12]. Концепція *lex cryptographia* фіксує зміщення регуляції до протоколів, однак не скасовує юридичних ризиків і конфліктів інтересів [4, с. 3-7]. У багатьох DAO модель «один токен – один голос» структурно сприяє концентрації впливу й ризику *governance capture* (узурпації механізмів врядування). Такий висновок узгоджується з теоретичними підходами до форми колективного ухвалення рішень, в яких пріоритет віддається не лише формальній кількості голосів, а і силі відповідних переваг [5, с. 2-4], [7, с. 1136-1137].

Імплементація не лише регуляторних норм, а і правозастосовчої практики щодо DAO у правову систему України потребує цивілістичної кваліфікації governance-токенів (управлінських токенів) і пов'язаних цифрових активів як об'єктів цивільних прав, а також визначення механізмів захисту учасників. Харитонов Є. О. та Харитонova О. І. обґрунтовують значення концепту приватного права, зокрема, як об'єктивної категорії, що має бути модернізованою з метою врахування дихотомії «приватне право – приватні права, оскільки саме останні (як права «приватної особи») належать до базових цінностей відкритого суспільства [9, с. 10]. І такі, наразі, тектонічні зміни щодо розуміння базових понять може стати надійним підґрунтям для належної реалізації приватно-правових механізмів у нових соціально-технологічних умовах, в тому числі у розвитку такого спеціального різновиду приватних прав як то права учасника DAO. Доктринальні підходи до комплексного оновлення цивільного законодавства України, зокрема щодо об'єктів цивільних прав у контексті цифровізації, ґрунтовно висвітлено у праці Н. С. Кузнецової [10, с. 10-12, с. 18]. Наголошується на об'єктивній необхідності приведення усталених цивілістичних конструкцій у відповідність до сучасних соціально-економічних реалій. Одним із ключових аспектів такого оновлення визначено трансформацію розуміння об'єктів цивільних прав під впливом процесів цифровізації. Дослідження розкриває специфіку інтеграції цифрових феноменів (зокрема, об'єктів віртуального середовища, цифрової інформації та віртуальних активів) у систему цивільного права, пропонуючи ефективні правові механізми їх обігу та захисту в умовах формування цифрової економіки. Однак, під час ознайомлення із цим стає очевидним, що цифровий феномен, лише, передбачає існування нової форми інструментів корпоративного управління, використання яких залишає ті ж самі проблеми захисту прав учасників, подібно до використання класичних.

Тобто інтеграція DAO-феномену у приватноправове поле України шляхом визначення правової природи цифрових об'єктів, критеріїв «активного учасника», мінімальних стандартів прозо-

рості та процесуальних моделей представництва DAO у спорах є актуальною [9, с. 5, с. 10-11], [10, с. 11-13, с. 15, с. 85].

На основі проведеного дослідження можемо запропонувати наступні висновки:

1. Судова практика демонструє перевагу функціонального критерію контролю над формальною «децентралізацією», що свідчить про зменшення об'єму суб'єктивних прав учасників [1]–[3].

2. Можна стверджувати про структурну схильність DAO до концентрації governance-влади (влади врядування), що підсилює ризики ігнорування інтересів міноритарних учасників, тоді як нелінійні механізми агрегування преференцій орієнтовані на точніше врахування сили інтересу учасників [5, с. 4-6], [7, с. 1145-1146].

3. Визначено мінімальні стандарти добросовісного управління, а саме: 3.1 прозорість процедур ухвалення рішень; 3.2 існування правил участі та розподілу впливу; 3.3 підзвітність активних учасників або осіб, що здійснюють вирішальний вплив; 3.4 добросовісність реалізації управлінських повноважень; 3.5 належне представництво DAO у приватно-правових і процесуальних відносинах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Commodity Futures Trading Commission v. Ooki DAO* : U.S. District Court for the Northern District of California. Case No. 3:22-cv-05416. 2022.
2. *Samuels v. Lido DAO et al.* : U.S. District Court for the Northern District of California. Case No. 3:23-cv-06492. 2024.
3. *Tulip Trading Ltd v. Bitcoin Association for BSV & Others* : England and Wales Court of Appeal (Civil Division). EWCA Civ 83. 2023.
4. Wright A., De Filippi P., *Decentralized Blockchain Technology and the Rise of Lex Cryptographia* (March 10, 2015). *SSRN Electronic Journal*. 2015. 2580664.
5. Hassan S., De Filippi P. *Decentralized Autonomous Organization. Internet Policy Review*. 2021. Vol. 10, No. 2. P. 1-10.
6. Werbach K. *Trust, but Verify: Why the Blockchain Needs the Law. Berkeley Technology Law Journal*. 2018. Vol. 33. P. 487–550.
7. Buterin V., Hitzig Z., Weyl E. G. *Liberal Radicalism: A Flexible Design for Philanthropic Matching Funds. American Economic Review*. 2019. Vol. 109, No. 4. P. 1136–1167.

8. Zetzsche D. A., Buckley R. P., Arner D. W. The Distributed Liability of Distributed Ledgers: Legal Risks of Blockchain. *University of Illinois Law Review*. 2018. No. 4. P. 1361–1406.

9. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Концепт «приватне право» та проблеми його реалізації. *Часопис цивілістики*. 2021. Вип. 41. С. 5–11.

10. Кузнєцова Н. С., Довгерт А. С., Хоменко М. М. Концепція оновлення Цивільного кодексу України: проблеми і підходи. Київ : АртЕк, 2020. 128 с.

Брага Аліна Анатоліївна

аспірантка кафедри приватного права

Національного університету "Одеська юридична академія"

ЦИФРОВА СПАДЩИНА, ЯК ВИКЛИК ДОКТРИНИ НЕСПАДКОВУВАНOSTІ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ

Сучасний етап розвитку приватного права характеризується глибинними трансформаціями, зумовленими цифровізацією суспільних відносин, що, у свою чергу, актуалізує необхідність переосмислення усталених цивілістичних категорій, зокрема у сфері спадкового права. Одним із найбільш дискусійних феноменів виступає цифрова спадщина, яка формується на перетині класичних правових конструкцій та новітніх технологічних реалій, що вимагає розроблення належного теоретико-методологічного підґрунтя її дослідження. У цьому контексті першочергового значення набуває уточнення понятійно-категоріального апарату, оскільки відсутність усталених дефініцій ускладнює як наукове осмислення, так і нормативне врегулювання відповідних правовідносин.

У науковій літературі цифрова спадщина зазвичай розглядається як сукупність цифрових активів, прав та інтересів, що належали особі за життя та підлягають передачі або управлінню після її смерті. [1; 2] Водночас таке визначення не є вичерпним, оскільки воно не враховує складну правову природу окремих елементів цифрового середовища, зокрема персональних даних, цифрової ідентичності, віртуальних облікових записів, результатів творчої діяльності, створених із використанням технологій штучного ін-